

Bibliográfiai hivatkozás interneten elérhető forrásokra

A felhasznált irodalom közlésének alapvetően három funkciója van, egyrészt mindenkinek kötelessége a máshonnan származó adatok, gondolatok forrásának megadása, másrészt ezzel bizonyítjuk a témában való tájékozottságunkat, felkészültségünket, harmadrészt segítjük a témában elmélyedni szándékozókat. Ezek a funkciók akkor is léteznek, ha forrásunk az internetről származik.

Forrásaink tartalmi minőségét nem elsősorban az szabja meg, hogy milyen hordozón jelentek meg, hanem annak tényleges tartalma, amit jó eséllyel jósolhatunk a szerző, a kiadás ideje, a kiadó és sok esetben a terjedelem ismeretében. Ezért ezek az adatok alapvető fontosságúak nemcsak a művek pontos beazonosításában, hanem a tartalmuk, minőségük megítélésében is. Ez egyaránt igaz a nyomtatott és a nem nyomtatott forrásokra is. Vagyis a bibliográfiai hivatkozás alapjai azonosak. A kötelezően megadandó adatok különbsége a hordozó jellegéből, fizikai tulajdonságaiból adódik.

A következőkben olyan alapelveket igyekszünk bemutatni, melyek általánosan érvényesek, de a könyv- és lapkiadók, és az oktatók is gyakran közzéteszik az általuk alkalmazott sablonokat, formai elvárásokat. Ilyen esetben a szerzőknek azt kell követniük. Itt most egy hivatkozási sablon segítségével mutatjuk be, mire kell figyelni, ha interneten elérhető forrásra hivatkozunk. Azt gondoljuk, ennek alapján bármely más sablonra átültethetőek a szabályok.

Tehát a legfontosabb, hogy az internetes forrást ugyanazon sablon (adatsorrend, központosítás) szerint kell hivatkozni, mint a többi forrást, csak néhány egyéb adattal ki kell egészíteni. Ezek az adatok közül mindet meg kell adni a hivatkozásnál, ami a forráson fel van tüntetve. Tehát az URL nem elég, mert alig vagy egyáltalán nem segít eldönteni, hogy számunkra érdemes-e megnézni vagy sem, és nem segít az elköltözött források megtalálásában sem.

Nézzük át a következő három alaphelyzetet: amikor forrásunk önálló mű, amikor egy önálló mű része és amikor egy folyóiratban jelent meg! Ezek alapvetően határozzák meg a hivatkozás módját. Így hivatkozáskor az első feladatunk meghatározni, hogy forrásunk melyik kategóriába tartozik. Ez nem is mindig könnyű az interneten, hiszen a képernyőn nagyon egyformák a források. Különösen nehéz, ha egy internetes kereső segítségével egy találat mentén jutunk el egy oldalra, hiszen kicsi a valószínűsége, hogy annak elejére, címlapjára érkezünk.

Általános szabályok

- Csak az URL (http:// ...) soha nem elegendő!
- A hivatkozás utolsó két adata:
 - Az URL (Uniform Resource Locator - egységes erőforrás-azonosító), vagyis a webcím.
 - Az URL-t ne húzzuk alá, és írjuk más színnel, mert az nagyon erős kiemelést jelent.
 - Pontos URL-t adjunk meg! Nem minden oldalon való kattintgatás eredményez egyedi URL-t. A bemásolandó URL-t ellenőrizzük le, a böngészőbe való bemásolással. (Ha nem egyedi az URL, akkor próbálkozzunk a linken a jobb egérgombon a mentés új ablakban funkcióval.)
 - Az URL után meg kell adni az utolsó letöltési dátumot, azt, amikor mi utoljára láttuk.
- Az interneten megjelenő forrásoknál sokkal gyakoribb az adathiány. De ezeket is ugyanúgy kell kezelni, mint a nyomtatott műveknél. Vagyis
 - megjelenési év hiányában, annak helyére: é.n. (év nélkül)
 - kiadási hely hiányában: h.n. (hely nélkül)
 - szerző/szerkesztő hiányában a cím lép elő első adattá
- A szerzőt úgy kell feltüntetni, ahogyan a művön látjuk. Az interneten gyakori a szakirodalmi források esetén, hogy művésznéven, monogrammal ... publikálnak.

- Mivel ezek a forrástípusok elég újak, a rájuk való hivatkozás is sokak számára furcsa, nehezen értelmezhető. Ezért némelyik nehezebben értelmezhető adat elé kiírhatjuk az adatcsoport nevét. Javaslom, hogy a következő adatok esetén tegyük ezt meg: URL, Utolsó letöltés. Lényeges, hogy következetesen tegyük meg.

Önálló mű

Erre a legközismertebb példa a könyv. Az interneten is találhatunk teljes könyveket, de egyre gyakoribbak a kifejezetten az online közlésre szánt teljes, kerek önálló művek. A hivatkozás előtt mindig győződjünk meg arról, hogy a mű elején vagyunk-e, és a lap tetején olvasható cím, nemcsak egy fejezetcím-e!

Alapsablonunk: szerzőség (megjelenés ideje): cím, alcím, kiadás sorszáma (sorozat címe) megjelenés helye, kiadó neve, a mű terjedelme, URL, Utolsó letöltés dátuma

Példák:

Dömsödy Andrea (2006): Bevezetés a pedagógiai tájékozódásba (A gyakorlati pedagógia néhány alapkérdése 2.) Bp., ELTE PPK Neveléstudományi Intézet, 58 p. URL: <http://mek.niif.hu/05400/05445/05445.pdf> Utolsó letöltés: 2010.09.08.

Közoktatási statisztikai adatok 2008 (2009.06.12) Bp., OKM, URL: http://db.okm.gov.hu/statisztika/ks08_fm/index.html, Utolsó letöltés: 2010.09.08,

Palotás Zoltán - Radó Péter (szerk., 2003): A közoktatás tartalmi szabályozásának rendszere Magyarországon, Az Oktatáspolitikai Elemzések Központja nyilvános közpolitikai elemzése, (Oktatáspolitikai elemzések, 1.) Bp., OKI, 56 p., URL: <ftp://ftp.oki.hu/oktpol/tartalmi.pdf> Utolsó letöltés: 2010.09.08.

Magyarázat:

- A megjelenés idejét netes forrás esetén napra pontosan adjuk meg, ha tudjuk.
 - Ha szövegszerkesztett, hagyományos címlappal rendelkezik, akkor csak az évet.
- Kiadóként nem a technikai kivitelezőt kell megadni, hanem a „tartalmilag fenntartó”, tulajdonos intézményt, szervezetet, hiszen az információforrás használati értékéről ez ad tájékoztatást.
- Terjedelmi adatot csak akkor tudunk megadni, ha szövegszerkesztetet (pdf, doc ...) fájlt találtunk.

Tanulmány egy tanulmánykötetben

Ha felhasznált mű nem önálló, hanem egy honlap, egy nagyobb mű része, akkor a mű és a bennfoglaló mű adatait is meg kell adni. Sokszor nehéz eldönteni, hogy egy forrás önálló mű, vagy valaminek a része. Ilyenkor is dönteni kell valahogy. Ezekben az esetekben előfordulhat többféle értelmezés.

Alapsablonunk: szerző (év): cím, alcím In: szerkesztő: kötet címe, kiadás sorszáma (sorozat címe) megjelenés helye, kiadó neve, oldalszám, URL, Utolsó letöltés dátuma

Példák:

Harsányi László (1998): Dobrovich Ágoston bencés gimnáziumi igazgató In: Mezei Zsolt – Tungli Gyula (szerk.): Iskola és polgárság, A Pápai Művelődéstörténeti Társaság konferenciáin elhangzott előadások anyaga, 1996-1997, (A Pápai Művelődéstörténeti Társaság kiadványai 9-10.) Pápa, PMT, URL: <http://mek.niif.hu/02100/02166/02166.htm#16> Utolsó letöltés: 2010.09.08.

Radó Péter (2010.09.03.): A hatékony iskoláról In: Radó Péter – Setényi János (szerk.): OktPolCafé, h.n., URL: <http://oktpolcafe.hu/a-hatekony-iskolarol-4020225> Utolsó letöltés: 2010.09.08.

Repárszky Ildikó (2009.09.23.): Családi fényképek mint források a történelemórán In: Történelemtanítás a gyakorlatban, Bp., TTE, 8 p. URL: http://tte.hu/_public/oraterv/02_oravazlat_reparszky_csaladi.pdf Utolsó letöltés: 2010.09.08.

Magyarázat:

- Oldalszámot nyomtatásra szerkesztett forrás esetén tudunk megadni.
- Figyelni kell, hogy a hivatkozott mű URL-jét, és ne a címlapét, vagy az impresszumét adjuk meg.

Cikk folyóiratban

Amennyiben a talált mű valamilyen periodicitással rendelkező mű részeként jelent meg, akkor az alábbi sablont kell alkalmazni. Erre utaló jelek: Az URL-ben évszámot látunk, a menüben folyóiratra utaló menüpontokat látunk (pl.: tartalomjegyzék, korábbi számaink, archívum). Vigyázat! Azért mert valamire újsággént folyóiratként gondolunk, nem biztos, hogy az interneten is periodicitással jelenik meg, hiszen vannak folyamatosan megjelenő hírportálok is.

Alapsablonunk: szerző (év): cím, alcím In: folyóirat címe, száma, oldalszám, URL, Utolsó letöltés dátuma

Magyarázat:

- Ebben az esetben nem kell a napra pontos dátum, csak az évszám, hiszen a folyóirat száma fogja részletesebben azonosítani.
- Oldalszámot nyomtatásra szerkesztett forrás esetén tudunk megadni.
- Figyelni kell, hogy a hivatkozott mű URL-jét, és ne a címlapét, vagy az impresszumét adjuk meg.

Példák:

Gombos, Georg (2010): Oktatás egy soknyelvű világban In: Iskolakultúra, 4. sz. 59-66. p. URL: <http://www.iskolakultura.hu/ikultura-folyoirat/documents/2010/2010-4.pdf> Utolsó letöltés: 2010.09.08.

Jáki László (2009): Zibolen Endre az Országos Pedagógiai Könyvtárban In: Elektronikus Könyv és Nevelés, 4. sz. URL: http://www.tanszertar.hu/eken/2009_04/jl_0904.htm Utolsó letöltés: 2010.09.08.

Budapest, 2010. szeptember 9.